

Vare. Det siger sig selv, at man ikke er i Stand til at bestemme Prisen med Hensyn til udenlandske Varer. Man er ved Statsforanstaltninger i Stand til at bestemme en Maksimalavance paa en udenlandsk Vare, men selve den udenlandske Pris kan man ikke fastsætte. I Norge siger man altsaa: Vi har suveræn Ret til at fastsætte Maksimalprisen og derefter kræve Varen afstaaet til Maksimalprisen. Og hvis man vil spørge, om dette maaske lader sig gøre — det har jeg hørt sige —, fordi man ikke i Norge har en Grundlovsbestemmelse som vi, skal jeg nævne, at den norske Grundlov siger: „Fordrer Statens Tarv, at nogen maa afgive sin rørlige eller urørlige Ejendom til offentligt Brug, bør han have fuld Erstatning af Statskassen“. Denne Grundlovsbestemmelse i Norge svarer ganske til vor, og Opfattelsen af Ekspropriationsretten er den samme, som man gør gældende her.

Jeg skal videre nævne Eksempler til Belysning af to forskellige Arter af Ekspropriationer: Det ene er fra Holland, det andet en Bestemmelse fra Svejts. Den 8. Oktober sendte Ministeriet for Landbrug, Industri og Handel i Holland Borgmestrene i Provinsen Groeningen følgende Cirkulære — jeg skal oplæse Begyndelsen: „Jeg har den Ære at anmode Dem om uden Ophold at skride til Indkøb af samtlige Forraad af Rug og Hvede indenfor Deres Kommune til en Pris af i det højeste 25 Cents under den i Cirk. af 30. September nævnte Maksimumspris pr. 100 kg. For utærsket Rug eller Hvede vil der ved Prisfastsættelsen være at tage Hensyn til de med Tærskningen forbundne Omkostninger. For saa vidt Ejerne ikke maatte være tilbøjelige til at sælge, anmoder jeg Dem om at beslaglægge de paagældende Partier i Henhold til Ekspropriationslovens § 76 c. Ved Taksationen af de beslaglagte Partier vil ikke Markedsprisen være at lægge til Grund, men udelukkende Produktionsprisen, eventuelt forhøjet med den almindelige Avance, hvorved skal forstaas Avancen ved Salg til Mellemlandere.“ Og hvis man vil sige, at Holland har maaske ikke Grundlovsbestemmelser af samme Art som vi, skal jeg nævne, at den hollandske Grundlov Art. 147 lyder saaledes: „Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Ejendom, uden hvor Almenvellet kræver det, og kun mod forudgaaende og fuldstændig Erstatning.“ De Herrer vil se, at man ud fra den Opfattelse i Holland er gaaet til ved en Ekspropriation at lægge Produktionsprisen til Grund. Jeg tør sige,

at den Vurderingspris, som fastsattes ved Ekspropriationen her i Landet, i Sammenligning med denne Fremgangsmaade har været til det alleryderste hensynsfuld.

Jeg skal nævne et Eksempel fra Svejts. I Svejts udstedtes i Begyndelsen af August f. A. en Forordning, som gik ud paa, at Kantonerne har Lov til, saafremt de har Brug derfor, at begrænse Salgsprisen for enkelte Næringsmidler og andre uundværlige Brugsgenstande, at lade optegne de forhaandenværende Forraad af de betegnede Varearter og inddrage saadanne Kvantiteter, som gaar ud over, hvad Indehaverens almindelige Forretnings- eller Husholdningsbrug kræver, at inddrage dem til Indkøbspris og afgive dem til Befolkningen til dertil svarende Priser. Den Tanke, at man i disse Tider skulde have Ret til at ophøbe en Vare for at spekulere i Prisstigningen, og at man altsaa derefter ved en Ekspropriation skulde kunne kræve Markedsprisen, er ganske slaaet ned i denne svejtsiske Forordning, som netop bemyndiger til at inddrage Handelsvarer til Indkøbsprisen. De svejtsiske Kantoner har med Hensyn til dette Spørgsmaal noget forskelligartede Grundlovsbestemmelser, idet de bruger forskellige Ord om Erstatningen; nogle bruger Udtrykket, at der skal gives en „passende“, andre en „rimelig“ Erstatning; men Kanton Freiburgs Forfatning siger udtrykkeligt, at Ejendomsretten er ukrænkelig, og Afvigelser fra denne Grundsætning kan kun finde Sted af Hensyn til det offentliges Vel og i de i Loven fastsatte Tilfælde samt mod forudgaaende Udbetaling eller Til sikring af en retfærdig og fuldstændig Erstatning.

Man vil altsaa se, at man i disse tre Lande har den samme Opfattelse som hos os af Ejendomsrettens Ukrænkelighed, men ikke har villet anerkende Markedsprisen, Dagens Pris, som nødvendigt normgivende under abnorme Tilstande, men tværtimod har sagt, at henholdsvis en tidligere fastsat Pris, en beregnet Produktionspris eller en Indkøbspris kan være den, hvortil Ekspropriationen skal foregaa, og hvorigennem fuld Erstatning ydes.

Man nævner nu, at der ved disse Foranstaltninger sker en stor Uretfærdighed overfor Landbruget, og det ærede Medlem (P. Th. Nielsen) sparede sig intet Middel for at rejse en Storm af Uvillie mod de Foranstaltninger, som træffes i Befolkningens Interesse. Intet Middel sparede det ærede Medlem sig. Naar han sagde,